

TEZAUŢĂ LITURGICĂ
14 MARTIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIATA
SF. CUVIOS
BENEDICT
DE LA NURSIA

BELGRAD, 1973

Архимандрит ЈУСТИН Поповић

ЖИТИЈА СВЕТИХ

14. МАРТ

ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ БЕНЕДИКТА [1]

БЛАГОСЛОВЕН именован и благодаћу Божјом, свети Бенедикт[2] беше из детињства стар умом, превазилазећи свој узраст понашањем зрела човека. Јер у цвету младости своје, када је могао слободно наслађивати се светом, сваку телесну жељу он сматраше као пlevу. Рођен би у Нурсијској области у Италији 480. године, од родитеља богатих и знаменитих. Родитељи га дадоше у Риму на школовање, да изучи световну философију. Но видећи многе ђаке како живе поквареним животом и развратно, он се не задржа дуго у школи, јер се побоја да због незнатног књижног учења не изгуби велики разум душе, и да се у друштву покварених сам не поквари и пропадне. И изиђе из школе (око 496. г.) ненаучен мудрац и разуман незналац, презревши световну философију, да сачува унутрашњу целомудреност. И не само он остави школу, него и огромна богатства својих родитеља, који већ беху отишли из овог света. И

жуђаше за монашким чином и пустињачким животом. За њим пође једна чесна старица, његова бивша дадиља, јер је много волела његову добру нарав. И када стиже у место, звано Афиле, близу горе Симбрунил, с љубављу га задржаше неки познаници, и он борављаше тамо при цркви светог Петра. Пoboжни људи, стекавши духовну љубав према блаженом јуноши, веома га поштоваху. Једном приликом његова дадиља узе од комшике наћве да се послужи за кратко време, и метнувши их на сто оде некуда. Али наћве некако падоше са стола и разбише се напола. Када се старица врну и виде суд разбијен, веома се ожалости и плакаше, јер беше туђ. А блажени јуноша, видећи своју дадиљу како плаче због разбијеног суда, узе оба дела разбијеног суда и повуче се на усамљено место. Ту паде на земљу пред Богом и, после једног сата уставши са молитве, нађе суд читав, без икаквог трага од разбијености. Однесе га и даде својој дадиљи.

За ово чудо чуше тамошњи житељи. И узеше те наћве, и обесише их о зид цркве крај врата, на видном месту, у славу Божју а у похвалу богоугодном јуноши Бенедикту. Али он, не трпећи поштовање и славу од људи, тајно се извуче одатле да нико не зна, оставивши и своју дадиљу, и крену у пустињу. Кад дође до места,

званог Субјако, на четрдесет попршта од Рима, срете га, по Божјем промислу, неки инок Роман, који је ишао из оближњег манастира, којим је управљао игуман Теодот. И они седоше и стадоше разговарати о душевној користи. Блажени Бенедикт му откри своју мисао и жељу срца свог, и у њему нађе подржаваоца своје намере. Роман замонаши Бенедикта у пустињи. И пошто у једној великој провалији пронађоше једну пећину, којој је врло тешко било прићи, Роман ту смести Бенедикта. И доношаше му храну из манастира. И три године не каза никоме у манастиру за Бенедикта, него крадући за време обеда помало хлеба, он му ношаше у одређене дане. Но пошто је прилаз Бенедиктовој пећини био врло тежак, јер је требало читаву планину обилазити, па се спустити у провалију и прићи пећини, то је Роман са врлетне стене над пећином спуштао Бенедикту хлеб помоћу једног врло дугачког конопца. А о крај конопца привезивао је једно мало звонце, да би светитељ чуо кад му спушта хлеб. Али враг, ненавидећи слуге Божје, одлучи да омете братољубиво служење Романово, и да глађу примора Бенедикта на малодушност. Стога једнога дана када Роман по обичају свом спушташе са стене хлеб ка пећини, он се баци каменом и разби звоно. Али ништа не успе. Јер чесни инок Роман

не преста служити брату све док Господу не би воља: и да Романа одмори од његовог богоугодног труда, и да слугу свога Бенедикта, светило сакривено у пећини, објави свету на корист многима. – Недалеко од тога места где се подвизавао преподобни Бенедикт, подвизавала се и његова сестра Схоластина, која такође беше постала монахиња.

Пошто прођоше три године, једноме презвитеру који је далеко живео, а који за Ускрс беше обилна јестива спремио себи, јави се Господ у виђењу, и рече му: Ето, ти си многа јела спремио за себе, а слуга мој Бенедикт у оној пећини малаксава од глади из љубави према мени. – Презвитер одмах устаде, узе јестива, и пође да тражи Божјег човека. И пошто прође гудуре планинске и потоке долинске и провалије земаљске, стиже до указане му пећине, и пронађе траженога. И пошто га целива у Господу, обојица седоше и духовним разговором душе своје на хранише. Затим презвитер моли светога, говорећи: Оче, да се прихватимо хране благодарећи Бога, јер је данас Ускрс. А Божји човек му одговори: Мени је данас Ускрс, пошто се удостојих да те видим. – Јер преподобни није знао да је Ускрс, пошто је живео далеко од људи и нико није знао за њега осим инока Романа. – Презвитер на то рече: Оче, данас је заиста

празник Васкрсења Господњег, и не треба да постиш. Мене је Бог послао к теби ради тога, да се обојица наситимо Његовим даровима. -Онда заблагодаривши Богу, једоше обојица; и утешивши се духовним весељем, презвитер отиде своме дому, славећи Бога што се удостоји видели слугу Божијег.

После тога чобани пронађоше преподобног Бенедикта. И од тада многи сазнадоше за њега, и стадоше му долазити доносећи му хране, а преподобни отац им узвраћаше хранећи их духовном храном.

Видећи такво житије преподобног Бенедикта ђаво се распадаше од зависти, и смишљаше како да га омете. И једнога дана, преображен у црну птицу, звану кос, он стаде слободно летети око његове главе тако, да је свети Бенедикт рукама могао ухватити ту птицу да је хтео, али он није марио за то. Него познавши да је то ђаволова замка, он се прекрсти, и она птица нестаде.

После тога одмах, по дејству ђавола, на светога нападе таква телесна пожуда као никада раније. Јер једну жену, коју свети некада као млад беше видео у свету, демон блуда тако наслика пред његовим духовним очима, и у умртвљеном телу његовом толико распали телесну страст, да умало не паде у душевно униније, у душевну

чамотињу. Јер му долажаше мисао, убацивана од лукавога, да се врати у свет. Али га благодат Божја одозго укрепи, и начини победитељем страсти. Јер дошавши себи, и угледавши у близини много коприва и трња, преподобни се скиде наг, и врло дуго се ваљаше по оштром трњу и љутој коприви, и силне болове трпљаше, све док не виде да му је цело тело обливено крвљу. И избавивши се тако од прљавих помисли и блудне похоте, он веома благодараше Бога. Отада благодаћу Божјом он би толико укрепљен у својој чистоти, да се демон блуда никада више не усуди да га у току целог живота узнемири, као што сам доцније каза о себи ученицима својим ради њихове користи. Глас о преподобном пуче на све стране. Тада се догоди те умре игуман једног манастира у том крају. Монаси тога манастира дојурише к преподобном Бенедикту и усрдно га мољаху да им буде наставник и пастир. А он, не желећи и одбијајући старешинство, називаше себе грешним и недостојним, рекавши им и ово: Моји обичаји неће се слагати са вашим обичајима. – Али, савладан њиховим молбама он, и против воље, пристаде, и постаде игуман тога манастира.

Као игуман, свети Бенедикт будно управљаше устројством и поретком манастирским, чврсто

држаше устав подвижничког живота, и не допушташе никоме да живи по својој вољи. И покајаше се монаси што изабраше себи таквог игумана, који се не слаже са њиховим посувраћеним обичајима. И договорише се они најгори међу њима, те ставише у вино смртоносни отров, налише у стаклену чашу, и за време обеда усудише се дати преподобноме то смртоносно пиће. А он, пруживши своју чесну руку, прекрсти чашу, и чаша прште од силе светитељева крста као од ударца каменом. И по томе човек Божји познаде да је та чаша била смртоносна, пошто није могла поднети животворни знак крста. И одмах уставши, позва братију, и са осмехом на лицу и незлобивим срцем рече им: Нека се милостиви Бог смилује на вас, децо, што ми ово приредисте. Не рекох ли вам у почетку да се моји обичаји неће слагати са вашим обичајима? Зато потражите себи оца према својим обичајима, а ја с вама не могу бити.

И поздравивши се с њима, он отиде у своје првобитно обиталиште – пећину, и тамо живљаше сам пред очима Бога свевидца. И Господ, који све мудро устројава, не желећи да његов угодник Бенедикт сам греде путем спасења него да и друге упути к спасењу, даде му место малог велико стадо, и место једног

остављеног манастира даде му дванаест манастира. Јер се глас о његовом равноангелном животу пронесе, и к њему хитаху са свих страна: једни, желећи да се удостоје његових молитава и благослова; други, да користе душу његовим богонадахнутим поукама; трећи са жељом да живе поред њега. И многи, оставивши свет и што је у свету, направише себи келијице крај његове пећине, и живљаху од труда руку својих. И за неколико година толико се умножи братија, да се нису могли сместити у тој пустињској дубодolini. Стога светитељ раздели братију на дванаест манастира, и одреди да у свакоме манастиру у почетку живи по дванаест монаха. И свакоме манастиру постави игумана од најискуснијих ученика својих. А почетнике задржа код себе, да би их упутио у монашки живот.

Долажаху к преподобноме и неки знаменити римски грађани, и повераваху му своје синове да их духовно васпита и спреми за служење Богу. Такав беше Евтихије, човек утледан и високог порекла; он доведе светоме свог младог сина Мавра, и посвети га Богу. Тако исто и патриције Тертулије, приносећи на дар Богу свога сина Плакиду који још беше мало дете, предаде га у свете руке преподобном Бенедикту. Мавр дакле служаше светоме, помажући му у

пословима; а дете Плакиду преподобни одгајаше, хранећи га више духовном него телесном храном.

У једном од манастира преподобног Бенедикта беше неки брат лењ. Он је волео да за време богослужења излази из цркве. Иако га је игуман саветовао и поучавао, он се не поправљаше. Када за то сазнаде преподобни Бенедикт, позва га к себи и, пошто га дуго саветоваше, отпусти га. Али се он ни после тога не поправи. Потом дође у тај манастир сам преподобни отац. И стојећи у цркви на богослужењу, он погледа на тог брата, и виде поред њега ђавола у облику једног црног дечка, како га је ухватио за крај одеће и вуче га напоље из цркве. И рече преподобни онима што стајашу близу њега: Видите ли ко вуче оног брата са молитве напоље? Они му одговорише: Не, оче. – Тада се светитељ помоли Богу да им отвори душевне очи. И идућег дана неки од њих видеше где мали црнац изводи из цркве оног брата, и казаше светоме шта виде. После отпуста кротки отац ради спасења тог брата допусти себи малу суровост, јер га не само речима него и штапом добро поучи, и одагна од њега ђавола, који као да сам доби батине, никада се више не поврати к ономе иноку, а инок отада постаде исправан. Један манастир који се налажаше на високој

гори, није имао у близини воде. Морали су силазити по воду у дубодолину, и са великом су муком износили воду у манастир. Због тога црноризци тога манастира дођоше к преподобном оцу, молећи га да им допусти да манастир пренесу на друго место, где има воде. Преподобни им нареди да се мало претрпе. А ноћу сам са малим Плакидом оде на ту гору где беше манастир и, преклонивши колена и помоливши се, изведе извор воде, који не само изобилно задовољаваше манастирске потребе, него од њега не мали поток течаше с горе у долину.

У једном другом манастиру његовом деси се ово: један брат копаше мотиком у градини на обали реке, и случајно му спаде са држаље гвожђе од мотике, и паде у реку. Брат се стаде кидати од муке, јер није могао да извади гвожђе, пошто је река била врло дубока и брза. Но догоди се да баш тада наиђе у ту градину преподобни Бенедикт. И видевши да се брат много једи што му је мотика пала у воду, он учини чудо слично Јелисејевом: узне држаљу од мотике, спусти је у воду на месту где гвожђе беше пало, и гвожђе се тог часа диже само са дна реке и навуче на држаљу. И преподобни даде брату читаву мотику, говорећи му: Труди се и не тугуј! Једнога дана преподобни сеђаше у својој келији.

Дете Плакида узе крчаг и оде на реку по воду. Захватајући воду са обале, Плакида се заједно с крчагом омаче и паде у реку која га далеко однесе. Видећи то својим душевним очима, преподобни дозва свога келејника ученика Мавра и рече му: Трчи, трчи брзо, јер Плакида паде у реку, и вода га већ однесе далеко! Мавр отрча, и угледавши где се далеко од обале Плакида дави, потрча по реци као по сувој земљи, и дохвативши дете за косу извуче га на обалу, и обрнувши се назад, познаде да је по реци ишао као по суву, јер док је ишао по води, сматрао је да трчи по земљи. Но он се тек од тога препаде и, дошавши с Плакидом к оцу, исприча му то. Али он то не приписиваше себи него сили ревносног послушања Мавровог. А Мавр приписиваше то његовим родитељским молитвама. Плакида пак рече: Ја угледах над главом својом мантију очеву, и видех како ме ти сам, оче, дохвати за косу и изведе на суво, а Мавра угледах тек на обали.

Док је преподобни Бенедикт био тако прослављан од Бога великом благодаћу чудотворства, и сви к њему прибегавали, неки презвитер у том крају, по имену Флоренције, нахушкан од ђавола, паде у завист, и стаде у народу грдити и осуђивати преподобног, трудећи се да љубав народну одврати од

светитеља. Али у томе не успе ни најмање, јер нико није веровао његовим хулним речима, нити га слушао. Тада овај бедник намисли да отрује светитеља. Он начини просфору са смртоносним отровом, па је посла на поклон преподобном Бенедикту. Но прозорљиви муж, иако познаде да је просфора пуна отрова, прими је са захвалношћу. У оно доба дана када је преподобни отац обедовао, један гавран је по обичају свом долетао из оближње шуме, и из руку светог оца добијао хлеба. Тог дана у доба обеда долете по обичају свом гавран по своју храну. Преподобни Бенедикт узне отровну просфору Флоренцијеву, метну је пред гаврана и рече му: У име Исуса Христа Сина Бога живог узми овај хлеб и однеси у такво пусто место, где га не може наћи никакав човек нити икаква птица. Гавран стаде са отвореним кљуном ходити око просфоре и грактати, показујући јасно да жели испунити очево наређење, али не може због ђаволског отрова у њој. А човек Божји опет рече птици: Узми, узми, не бој се, јер ти неће нашкодити, и носи у непроходну пустињу. Тада гавран, испуњујући наређење, са великим страхом узне у кљун смртоносну просфору, и одлете, па се после три сата поврати и доби из руку светитељевих своју уобичајену храну. А незлобиви отац, видевши Флоренцијеву злобу и

непријатељство, мољаше се Богу да му ово не постави у грех него да га поправи. Али Флоренције, остајући непоправљив, стремљаше ка нечем горем: јер пошто не могаде тајним отровом убити тело Бенедиктово, он намисли да сатанским лукавством убије душе ученика Бенедиктових.

Пошто су ученици сваки дан радили у градини, Флоренције најми седам лепих девојака и посла их до градине да тамо, потпуно обнажене, чине бестидности пред очима младих монаха: скачу, играју и певају, да би на тај начин млада срца њихова побудиле на прљаву похоту. Преподобни отац Бенедикт, видевши то побоја се за душе својих младих ученика, и одлучи да са својим младим монасима отпутује одатле, дајући на тај начин места Флоренцијевом гневу и уклањајући младиће од саблазни. Стога сазва братију и игумане својих манастира, постави им искусног аву, и предаде их Богу. А сам, смиреномудро се уклањајући од мржње и непријатељства људског, отиде одатле са најмлађим ученицима.

Када презвитер Флоренције сазнаде за одлазак преподобнога, веома се радоваше. Али Господ, Бог одмазде, освећујући слугу свог, наведе изненадну смрт на рђавог презвитера. Јер кад је Флоренције седео на чардаку своје куће и веселио се, изненада се сруши чардак и затрпа

злобника. И нико други од његових укућана не пострада, једино он тада погибе.

Чу се то одмах у манастирима Бенедиктовим. И блажени Мавр, возљубљени ученик светитељев, који беше остављен у манастиру, посла по оца поручујући му: Врати се, оче, јер презвитер који је низашта непријатељевао против тебе, зло погибе. А преподобни, чувши за такву смрт Флоренцијеву, веома се ожалости, и плакаше много за њим. А на ученика свог Мавра се наљути што се обрадовао Флоренцијевој смрти, и наложи му за то покајање. Сам пак не пристаде да се врати у првобитно обиталиште, већ се пресели у друга места. Али, иако обиталиште промени, врага не промени. Јер проналазач зла, ђаво, врло многе нападе чињаше на њега. Но уколико он војеваше против њега, утолико се угодник Божји помоћу Христовом показиваше непобедив.

Када преподобни Бенедикт крену са свога првобитног места, он дође у Кампанијску област[3] у околину града Касина (око 529. године). Тамо на једној високој гори пронађе идолски храм Аполонов, око кога беше шума унаоколо. Он онда идола разби, храм поруши, шуму посече и спали, и на том месту временом подиже цркву у име светог Јована Крститеља, и манастир устроји, и многобројну братију сабра.

Но у тим крајевима беше још врло много људи неверника, који су се клањали идолима, и муж апостолски, сиан делом и речју, обраћаше их ка Христу, потврђујући чудесним делима своју свету проповед. А демони, не подносећи његово присуство тамо и своју пропаст од њега, нападаху на њега отворено, дишући пламеном јарости и зовући га по имену: Бенедикте, Бенедикте! А када им светитељ не одговораше, они опет викаху: Маледитке,^[4] маледикте! а не Бенедикте! тојест: проклети, проклети, а не благословени! Шта је теби до нас? зашто нас гониш? – А благословени Бенедикт их молитвом и крсним знамењем одгоњаше од себе као ветар прашину.

Док су братија зидали од камена манастир и трудили се да буде што већи, светитељ се у својој усамљеничкој келији упражњавао у молитви, и видевши ђавола где пролази, упита га: Куда идеш, враже? Ђаво одговори: Идем к монасима што зидају. – Светитељ одмах посла те извести братију да се добро пазе од неке неочекиване напасти вражије, пошто им је ђаво овог часа отишао. И док је послани испоручивао ову поруку братији, гле, изненада паде зид што су зидали и уби једног младића. Смрт овога брата веома ожалости монахе, и они плачући одоше к светитељу и обавестише га о томе. А он

нареди да му га донесу. Но беше немогуће да га донесу на рукама, пошто му зид беше све кости размрскао. Зато га метнуше у једну велику врећу, и донесоше оцу у келију. Преподобни нареди да га положи на рогозу, на којој се обично молио, и да сви изађу напоље. А он се затвори сам, и својом усрдном молитвом Богу васкрсе мртваца читава и здрава, и истог дана посла га, као човека који је од сна устао, на посао к братији.

У својој обитељи преподобни написа своја монашка правила, која имађаху велики значај за монаштво на Западу.[5] Озакони и ово правилно предање: да братија, која се неким послом шаљу на пут, не једу нити пију док се не врате у манастир. И ово се правило држало врло строго. Но једном се догоди да нека братија, послани на неки посао, велики део дана проведоше пешачећи, па изгладнели свратише у кућу једне посвећене девице добродетељне. Она их угости, те они једоше и пише. Затим се касно вратише и одоше к оцу по благослов. Он их упита: Где једосте? Они одговорише: Нигде нисмо јели, оче. Светитељ им рече: Што лажете? Зар не једосте код оне доброљубиве девице? Не једосте ли то и то јело? Не пописте ли толико чаша? – А кад они то чуше, запрепастише се како прозорљиви отац зна шта се на даљини

чини, и павши казаше истину молећи за опроштај.

Исто тако преподобни изобличи једног брата који је тајно јео. Уопште, његове прозорљиве очи виделе су и многа друга дела која су кришом чињена. И сваки се бојаше да ма где чини или говори ма шта ружно, јер су знали да је свуда са њима дух оца њиховог, и на сва њихова дела и речи гледа, и изобличава оне који греше.

Цар готски Тотела, који се тада налазио у Кампанијској области, чувши за прозорљивост преподобног Бенедикта, захеле да га посети. Али не оде одмах сам, него посла царски одевена једног свог достојанственика, по имену Рига. А то учини, да би опробао прозорљивост преподобнога, да ли ће познати да му није дошао сам цар. И када Рига, царски одевен и праћен мноштвом велможа и војника, иђаше, преподобни Бенедикт угледавши га издалека довикну му: Чедо, скини са себе ту царску одећу, јер није твоја него онога који те посла к мени. – Рига се уплаши од тога, поклони се светитељу, и одмах се врати. Онда сам цар Тотела дође са смирењем, и поклони се прозорљивцу Божјем. А овај га много изобличи и изружи због насиља и многих злих дела његових, и изрече му ово пророчанство: По попуштењу Божјем заузећеш Рим, и прећи море, али ћеш у

десетој години свога царовања умрети. – И ове се пророчанске речи преподобног Бенедикта збише у своје време.

Поред пророчког дара преподобни отац наш Бенедикт имао је од Бога силу против демона. Тако, аквинејски епископ Констанције имађаше једног клирика кога мучаше ђаво. И шиљаше га епископ у разна света места ка гробовима Мученика, али га свети Мученици као недостојна не хтедоше исцелити. А кад га доведоше к човеку Божјем Бенедикту, он молитвама његовим одмах доби исцељење. Пошто истера ђавола из клирика, свети Бенедикт издаде том клирику овакву заповест: Меса не једи, нити се усуђуј да примиш свештенички чин. – Исцељени клирик врати се дома, и дуго држаше ове две заповести: меса не јеђаше, и свештенички чин не примаше. Али после много година, видећи да на места неких помрлих свештеника долазе људи нижи од њега, он то схвати као увреду, и као заборавивши заповест светог Бенедикта, заиска свештенички чин. И када би посвећен, тог истог дана, по попуштењу Божјем, нападе на њега љути ђаво. И пошто га немилосрдно измучи, он га уби. Неки високородан човек Теопров, угледни грађанин града Касина, који богомудром поуком светог Бенедикта би од идолопоклонства

обраћен к Богу, због врлинског живота свог уживаше велику љубав код свог духовног оца и учитеља. И кад једном уђе у келију његову, затече преподобног где горко плаче и рида. И стојећи дуго и посматрајући како силне сузе лије, он би у неприлици, јер га беше затекао да плаче не у молитвено време. А преподобни је имао обичај да плаче за време молитве. Но овом приликом је био тужан, кукао је и јецао. Уплашен, Теопрров га најзад упита зашто плаче. Тада светитељ, једва се уздржавши од суза и јецања, рече: Видиш манастир који Божјом помоћи подигох, и шта у њему за братију уредих. Ето, све ће то. по суду свемоћног Бога, бити предато незнабошцима на разрушење и пљачку. И ја једва умолих Бога да ми поклони душе братије моје који живе у манастиру. Ово пророштво преподобнога испуни се, пошто се преподобни престави. Јер једне ноћи, када братија почиваху, Лонгобарди[б] нападоше изненада на манастир. Али не моглоше ухватити ниједног од братије, јер сви побегоше читави, чувани од варварских руку молитвама оца свог преподобног Бенедикта. А манастир Лонгобарди опљачкаше и много порушише, док је за живота овог светог оца обитељ његова имала од Бога све што јој треба.

Неки побожан човек посла преподобном

Бенедикту два крчага вина. А слуга сакри негде уз пут један крчаг с вином, а други донесе оцу. Прозорљиви старац, отпуштајући слугу рече му: Пази, синко, да не пијеш из оног крчага што си сакрио на путу, него проспи оно вино и видећеш шта је у њему. Постидевши се од овог укура, слуга се поклони светоме и отиде. А кад стиже до сакривеног крчага, он, да би проверио старчене речи, стаде загледати у крчаг, па изли вино, и са вином испаде змија. Он се веома уплаши, и кајаше се због учињеног греха. Недалеко ба обитељи преподобнога беше село, које раније служаше демонима својим идолопоклоничким безбожјем. Но са доласком у те крајеве светог Бенедикта, и његовим приљезним старањем цело се село обрати ка Христу Богу. У том селу беше манастир чесних девица монахиња, и преподобни имађаше обичај да им шаље искусну братију, да их уче речи Божјој. Једном приликом један од братије, који беше послан к монахињама ради тога, сврши поуку. И кад хтеде да пође у свој манастир, монахиње га умолише да прими убрусе. Он их узе и метну у недра. А кад стиже пред преподобног оца, преподобни га љутито погледа и с гневом упита: Брате, зашто безакоње уђе у недра твоја? Овај се препаде, и од страха заборави на убрусе у недрима, и не схваташе о

чему га отац пита. Светитељ му поново рече: Еда ли ја не бејаш тамо поред тебе, када ти од свештених сестара прими убрусе, и сакри их у недра? Чувши то, брат паде пред ноге светитељу, молећи опроштај за свој грех.

Једнога дана преподобни, по обичају свом, касно увече јеђаше за трпезом, а млад монах, син неког богатог властелина, стајаше крај трпезе са свећом и свећаше му. И монах стаде у гордом уму свом мислити: Ко је овај пред којим ја стојим, и држећи свећу служим му као роб? Зашто овом мршавом старцу служим? Док је он тако помишљао у уму свом, његова се мисао не утаји од прозорљивог старца, и он га очински прекори кротко му говорећи: Чедо, осени крсним знаком срце своје, јер се у теби појављују горде помисли. Пази на себе! И дозававши друге послушнике, нареди да узму свећу из његових руку. А он изишавши из келије, сећаше плачући. И упитан од братије зашто га отац одасла, он им каза за своје горде помисли. И сви се дивљаху прозорљивости очевој, да се пред њим ни мисли срца не могу сакрити.

Једне године беше глад у области Кампанијској. И у обитељи преподобнога настаде оскудица у хлебу, јер остаде само пет хлебова, што многобројној братији није било доста ни за један

оброк. И братија се веома сневеселише, не знајући где ће наћи храну за време глади. А светитељ им рече: Зашто се ожалостисте, маловерни, што оскуђевамо у хлебу? Зар се не уздате у Бога који не оставља оне који Му служе? Не сећате ли се Спаситељевих речи у Еванђељу: Иштите најпре царства Божјег, и ово ће вам се све додати; јер зна Отац ваш небески оно што вам треба пре но што заиштете (Мт. 6, 33. 32). Стога не падајте духом! Данас оскуђевате, а сутра ћете имати у изобиљу оно што вам треба. – И сутрадан, по Божјем промислу, обрете се пред манастирским вратима двеста модија[7] брашна у врећама. И нико не могаде сазнати откуда и ко им донесе толико брашна. И увидеше да им Бог на невидљив начин посла храну молитвама оца њихова. Неки богољубиви муж моли преподобнога да нареди да се подигне манастир на његовом имању које се налазило у близини града Тераканије. Преподобни посла потребан број својих ученика зидара, наредивши им да очисте место и спреме све што им треба за зидање. А ја ћу, рече, сам доћи у тај и тај дан, и показати на коме месту треба зидати здање. Они отидоше, све припремише, и очекиваху оца. А када дође указани дан, у свитање јави се преподобни ученицима зидарима који су још спавали, и

показа им места где ће зидати цркву, где трпезарију, где келије, и где све остале манастирске зграде. И пробудивши се, ученици казиваху један другоме своје виђење у сну. И чуђаху се како сви имађаху једно исто виђење; и очекиваху оца. Али пошто он не дође тог дана, ни идућег, они се ожалостише, и одоше к њему тужни, и упиташе га: Преподобни оче, ми очекивасмо твој долазак, као што си нам био обећао, да нам покажеш места за зграде, зашто ниси дошао? Светитељ одговори: Шта говорите, браћо, зар вам нисам долазио? А они тврђаху, говорећи: Не, оче, ниси долазио. Тада им светитељ рече: Заборависте када вам се јавих док сте спавали, и руком вам показах сва места на који ма ћете шта зидати? Идите дакле и зидајте зграде на оним местима на којима вам у виђењу наредих да зидате. Они се онда поклонише светитељу, вратише се и поступише по наређењу.

У том крају неке две девојке високог рода обећаше се Христу сачувати своје девство, и живљаху у дому свом подвижнички. Оне живљаху чедно, али им језик беше необуздан, јер друге осуђиваху, оговараху и укораваху. Сазнавши за то, преподобни Бенедикт посла им овакву поруку: Поправите језик свој. Не учините ли то, одлучићу вас од божанског Причешћа. –

Али оне не одступише од свога безумља, нити одговорише на поруку очинску, и после мало дана обе умреше у чистом девству. И бише заједно сахрањене у цркви. А када се служила света литургија и ђакон произносио јектенију о оглашенима да се не могу причестити већ изаћи напоље, неки су видели обе ове девојке како излазе из свог гроба и из цркве, јер не могу бити унутра за време свете литургије. И ово се догађало сваке свете литургије. А када о томе обавестише светог Бенедикта, он се сажали на њих, узе просфору и посла је у ту цркву да се принесе на свету жртву за душе обеју девојака оних. И пошто би принесена света жртва, више се не видеше да излазе напоље, и веровало се да су добиле опроштај од Бога због свете жртве и молитава преподобнога.

Неки млад монах у обитељи светога Бенедикта, прекомерно волећи своје родитеље по телу, често је без благослова преподобног оца одлазио њиховом дому. А кад једном, по обичају свом, потајно изиђе из манастира и уђе у дом са родитељима, он тог тренутка паде и умре. Сазнавши за то, монаси узеше тело његово и по прописима сахранише. А сутрадан обрете се тело тога монаха избачено из гроба. И поново га сахранише. Но идућег дана опет га нађоше избачено. Тада родитељи његови с великим

плачем припадоше к ногама преподобног Бенедикта, просећи милост да он божанском благодаћу што је у њему помилује њиховог умрлог сина и нареди земљи да држи његово тело. Видећи патње срца њиховог, преподобни узе малену частицу Пречистих Тајни, и нареди да је чесно метну на груди умрлога, па да га сахране. Када то би урађено, тело његово остаде у гробу и земља га више не избациваше. Преподобни беше према свима веома милостив, жалостив, сиротољубив, и дарежљив, и све што Бог слаше његовој обитељи он нештедице раздаваше ништима и невољнима, а сам н братија његова живљаху у сиротињи. Једнога дана неки осиротели хришћанин беше притешњен великом невољом од зајмодавца коме је дуговао дванаест златника. Он са сузама дође к светитељу молећи га, да му да дванаест златника, да се откупи од дуга, пошто га зајмодавац силно кињи да му дуг врати. Преподобни, који тада у свом манастиру није имао ни пребијене паре, рече томе човеку: Опрости нам, брате, сада немамо толико колико тражиш, него доћи опет после два дана. – У току пак та два дана светитељ упражњаваше уобичајене молитве, просећи у Бога откупљење дужнику. И кад трећег дана дође опет овај јадни дужник, и клањаше се угоднику Божјем просећи

обећани откуп, тада се у манастиру на једном суду пуном сочива изненада поврх сочива обретоше тринаест златника молитвама светитељевим. Жалостиви отац их узе и све даде ојађеном човеку, говорећи му: Иди, чедо, дај зајмодавцу свом дванаест златника, а један задржи, нек ти се нађе за домаће потребе. Изиђе једном човек Божји са братијом на имање да раде у градини. А земљоделац неки, сав уплакан, дође у манастир носећи на рукама свог умрлог сина малог, и тражаше преподобног оца Бенедикта. Рекоше му да он са братијом на имању ради и да ће доцкан доћи. Тада човек тај, положивши мртвог сина пред вратима манастирским, потрча к преподобном, и срете га на путу где се већ враћа с рада у манастир, и стаде са сузама вапити к светоме, говорећи: Дај ми сина мог, оче, дај ми сина! А човек Божји зачуђен упита га: Еда ли ја узех сина твога? Човек одговори: Син мој умре, него дођи и васкрсни га! Чувши ове речи, преподобни се веома ожалости и рече к братији: Бегајмо браћо, бегајмо! јер васкравати мртве није наш посао, него посао светих Апостола. – А човек од силне душевне патње заклињаше се говорећи: Нећу отићи одавде док сина мог не васкрснеш! – Тада преподобни приђе к телу умрлог детета преклони с братијом колена на молитву, и

говораше к Богу: Господе, не гледај на моје грехе него на веру овог човека, који се моли да му син васкрсне, те врати душу овоме телу! – –

Светитељ још не беше завршио молитву, а мртво тело поче показивати знаке живота и мицати се. Тада га светитељ узе за руку, подиже дете живо и здраво, и даде га оцу његову. – И сви слављаху Бога за овакво преславно чудо, А и многа друга предивна чудеса учини овај чудотворни отац, о којима опширно пише свети Григорије Двојеслов, папа римски. Но потребно је прећи на крај ове повести.

Преподобни Бенедикт имађаше рођену сестру, која се звала Схоластика. Родитељи је још од повоја посветише Богу. И она сав живот свој проведе у девству и подвижништву, и потпуно угоди Богу. Она је имала обичај да сваке године једанпут посети свога брата, овог угодника Божјег. Он ју је примао, не у манастиру него на једном манастирском имању недалеко од манастира. И тамо је разговарао с њом о душекорисним стварима. А кад последње године свога земаљског живота блажена Схоластика дође у посету своме брату, преподобни проведе цео тај дан са њом у светим разговорима и богонадахнутим поукама и корисним повестима. Увече би постављена трпеза, а они и за време вечере не престајаху са богонадахнутим

разговорима. И тако зађоше дубоко у ноћ. Онда света девица рече преподобноме: Молим те, брате мој, да сву ноћ ову до сванућа проведемо у разговору о небеској радости и вечном животу. Блажени јој одговори: Шта кажеш, сестро? Мени је немогуће да сву ноћ проведем изван своје келије. – А ноћ беше чиста и ведра, нигде облачка на небу. Кад света девојка виде да брат неће да јој испуни молбу, склопи руке, метну их на сто, па спусти главу своју на њих, и тајно у срцу свом принесе свемоћном Богу молитву са сузама. И чим подиже главу, изненада се разлеже страховита грмљавина, и удари силна киша, и падаху громови уз севање муња, тако да чесни човек Божји Бенедикт, и братија што с њим беху дошли, не само што нису могли изићи, него ни на врата нагвирити. Толику је силу имала пред Богом молитва ове свете девојке. А преподобни, познавши да она тајном молитвом својом низведе изненада ову кишу, рече јој: Сестро, зашто ми то уради? Света одговори: Ја те молих, брате, и ти ме не хте послушати; а ја замолих Господа мог, и Он ме одмах услиши. Сада, ако можеш изаћи и иди у свој манастир, а мене остави. – И тако преподобни, и против воље, остаде са сестром сву ноћ у разговору о вечном животу. А кад свану, они се опростише, и разиђоше се.

После три дана, стојећи на молитви, преподобни подиже очи своје к небу и виде душу своје преподобне сестре где у облику голубице, у великој светлости, лети ка небу и тамо је са славом дочекују у небеском царству. По томе сазнаде њен излазак из тела, и испуни се велике радости и весеља што се душа њена удостојила такве славе. И заблагодаривши дубоко Богу, он каза братији да му се сестра преставила. И посла те донесоше свето тело њено у манастир његов, и као скупоцено благо положи га у гроб који беше припремио за себе.

После неког времена дође преподобноме у посету ђакон Серванд, игуман манастира у Кампанијској области подигнутог од патриција Либерија, муж пун небеске благодати. И проведоше у корисним разговорима о преслаткој храни у небеском царству, коју, иако још не могаху потпуно примити, ипак се делимично њоме причешћиваху честим уздасима и богомислећим умом. А када је требало и телесну храну кушати, они су то с уздисањем чинили, стално носећи у срцу сећање на непролазну храну. Ради ноћног одмора преподобни отац Бенедикт попе се у своју келију на спрату, а блаженом госту ђакону Серванду предоставише келију у приземљу. Пошто преподобни Бенедикт отпочину мало, устаде пред поноћ на молитву. И

стојећи крај прозорца и молећи се, изненада угледа велику небеску светлост, и ноћ постаде виднија него дан. А што је чудније, као што сам отац касније казиваше, изгледало ми је да видим целу васељену како се сабрала под ту сунчану светлост као у једну лопту. Гледајући брижљиво ка тој светлости, преподобни виде како Анђели на огњеном кругу носе ка небу душу блаженог Германа, епископа капуанског. Тада преподобни Бенедикт, желећи да његов гост Серванд буде учесник и сведок тог страшног виђења, громко га два-трипут викну по имену. Овај се уплаши од тако необичног позивања, хитно оде к њему у келију, и виде не цело виђење, него угледа мали део оне неисказане светлости. А све остало му исприча човек Божји Бенедикт.

Свети одмах посла у град Касино код љубљеног ученика свог Теопрора грађанина, молећи га да се брзо распита у граду Капуа за светог епископа Германа. И овај га одмах обавести да се епископ преставио, и када се преставио. И видеше да се свети Герман преставио оне поноћи и у онај час, када преподобни Бенедикт виде где Анђели носе на огњеном кругу душу његову ка небу.

Потом дође време и самом преподобном Бенедикту да се разлучи од тела и отиде ка

Господу. И сазнавши на шест дана раније час своје кончине он нареди да се отвори гроб који он беше припремио за себе. И разболевши се телом, лежаоше на одру, поучавајући братију, за које беше и правила написао о монашком животу. А у дан престављења свог он нареди да га носе у цркву светог Јована Крститеља, коју он подиже, као што је напред речено, на месту разореног идолишта Аполоновог. И причестивши се тамо Божанским Тајнама, он подиже руке своје к Богу, и молећи се разлучи се од тела, 547. године, и отиде к Богу у пресветла небеска насеља, која виде док још у телу беше.

У то време, кад је преподобни Бенедикт имао да се раздреша од телесних уза, два инока, један на путу, а други у другом манастиру у келији својој, молећи се видеше једно исто виђење: пут од земље до небеса застрт скупоценим тканинама, и по странама осветљен многобројним пламтећим свећама; на врху тога пута стајаше неки човек неописане красоте и светлости, који им рече, да је тај пут спремљен за Бенедикта, Богу омиљенога, и да ће он њиме овога часа узићи на небо.

Ово исто виђење видеше та два брата, који телом беху далеко један од другог; а и себе саме видеше где заједно стоје у тој визији. И кад дођоше на сахрану свога светог оца, они свој

сакупљеној братији испричаше. Јер се слегеше иноци из свих обитељи преподобнога, и из других манастира, и мноштво народа из целе те области. И са многим сузама чесно опеваше преподобног оца. И положише свето тело његово у цркви светог Крститеља, коју он беше подигао, славећи Оца и Сина и Светога Духа, једног у Тројици Бога, слављеног од целокупне твари вавек, амин.

НАПОМЕНЕ:

[1]Житије препод. Бенедикта написао је римски папа Св. Григорије I (590-604), у својим Дијалозима, а на грчки га је превео папа Захарије (741-772).

[2]Бенедикт, на латинском benedictus, значи благословен.

[3]Кампанија – јужна област Италије, лежи око Напуљског залива.

[4]Маледикте (maledictus) латински значи: проклети.

[5]Правила Св. Бенедикта писана су по угледу на монашка правила Св. Василија Великог, Св. Јована Касијана и Бл. Августина.

[6]Лонгобарди – ратнички народ, припадао Германском племену.

[7]вићење